

Aan de leden van de raad

Datum : 7 september 2020
Zaaknummer : 503665
Contactpersoon : T. de Boer
Telefoonnummer : 026 3775102

Onderwerp: Schriftelijke vragen art. 44 Rvo over aanvullende vragen ventilatiesystemen

Geachte voorzitter en leden,

Het raadslid Matthijs Loor van de fractie D66 Arnhem heeft ons bij brief, ingekomen 12 augustus 2020, schriftelijk vragen gesteld op grond van artikel 44 van het Reglement van Orde voor de Politieke Avond van de gemeente Arnhem 2018 over aanvullende vragen ventilatiesystemen. De vragen zijn als bijlage toegevoegd aan deze brief.

Ter beantwoording van deze vragen delen wij u het volgende mee.

1. *Voldoen alle gemeentelijke gebouwen, waaronder de scholen in het primair onderwijs en sportgebouwen, voor wat betreft ventilatie³ en spuiventilatie⁴ in de praktijk aan de minimale eisen uit het Bouwbesluit en daarmee aan de richtlijnen van het RIVM in het kader van het Coronavirus? Zo nee, of indien dit voor sommige gebouwen onbekend is, welke consequenties verbindt het college daaraan voor het gebruik van die gebouwen?*

In principe voldoen alle gemeentelijke gebouwen gebouwd na 1992 aan het op dat moment geldende bouwbesluit. Gebouwen van voor die periode werden niet getoetst aan het bouwbesluit, simpelweg omdat deze toen nog niet gold. Of er in alle gebouwen van voor 1992, waar de gemeente eigenaar van is, voldoende mogelijkheden zijn om te spuien, wordt op dit moment uitgezocht door de afdeling Vastgoedmanagement. Hiervoor wordt een (externe) deskundige ingeschakeld, die de spui/ventilatie mogelijkheden bekijkt, berekent en checkt of deze voldoet aan de minimale eis voor bestaande bouw. Wanneer blijkt dat een pand niet voldoet aan de eisen voor bestaande bouw¹, worden er maatregelen genomen. Zoals: het sluiten van recirculatiekleppen, het uitzetten van warmtewielen en/of het toevoegen van extra spuiventilatie (natuurlijke ventilatie of mechanische ventilatie). Wanneer blijkt dat voorgaande maatregelen onvoldoende zijn, maken wij met de gebruikers van betreffende gebouwen specifieke afspraken omtrent het gebruik van de ruimten en het maximaal aantal toelaatbare personen per gebouw/ruimte.

¹ <https://www.bouwbesluitonline.nl/docs/wet/bb2012/hfd3/afd3-6/par3-6-2>

Datum : 12 augustus 2020
Zaaknummer :
Pagina : 2

2. *In hoeverre wordt in gemeentelijke gebouwen of in Arnhemse publieke gebouwen, waaronder scholen, die geen eigendom zijn van de gemeente gebruik gemaakt van recirculatiesystemen zoals aan de orde in de genoemde uitzending van Op1? Graag ontvangen we een overzicht van gebouwen waarin dergelijke systemen zijn toegepast en hoe in die situaties met het in de uitzending genoemde risico wordt omgegaan.*

Voor de beantwoording van deze vraag is een lijst (zie bijlage) opgesteld met gebouwen waar de gemeente eigenaar van is en/of de gemeente ruimte huurt die zijn voorzien van zogenoemde recirculatiesystemen. Voor wat betreft scholen verwijzen wij naar *de beantwoording op de schriftelijke vragen Art.44 vanuit de SP d.d. 25 augustus 2020, zaaknummer: 497661*. Er zijn in totaal 7 gebouwen met dergelijke systemen. Op de bijgevoegde lijst is aangegeven welke maatregelen per pand zijn genomen ten aanzien van de genoemde risico's en eventuele rest risico's. In alle andere gebouwen betreft de toegediende lucht, verse lucht van buiten en wordt de in de ruimte afgezogen lucht rechtstreeks naar buiten geblazen, hiermee voldoen deze gebouwen aan de advisering van het RIVM betreft ventilatie/luchtbehandeling.

In enkele gebouwen zijn aircosystemen toegepast die wel lucht kunnen recirculeren. Deze systemen zijn sporadisch toegepast, dat geldt bijvoorbeeld voor ICT ruimten (gekoelde patchruimten) en een aantal overige ruimten (zoals kantoorruimten en niet verblijfsruimten). De gemeente heeft de aircosystemen in deze ruimten (behoudens ICT ruimten) uitgeschakeld en gebruikers/huurders geadviseerd om deze systemen voorlopig niet te gebruiken.

Waar de gemeente geen zicht op heeft, zijn door de huurder/gebruiker zelf meegebrachte draagbare airco's. Deze airco's kunnen net als bovengenoemde systemen lucht recirculeren. Alle gebruikers/huurders worden binnenkort per brief geïnformeerd en geadviseerd over de te nemen maatregelen, in verband met de mogelijke verspreiding van aerosolen door recirculatie. Al is er tot op heden geen verband aangetoond tussen ventilatie en de verspreiding van aerosolen (*zie beantwoording op de schriftelijke vragen Art.44 vanuit de SP d.d. 25 augustus 2020 en brief minister Slob, zaaknummer: 497661*).

Omdat de verantwoordelijkheid voor gebruik en functioneren van ventilatiesystemen bij de eigenaren van panden ligt, heeft het college geen zicht op die gevallen waarin gemeente geen eigenaar of gebruiker/huurder is.

Datum : 12 augustus 2020
Zaaknummer :
Pagina : 3

3. *Is het college bereid expertise ter beschikking te stellen aan eigenaren van publieke gebouwen, waaronder, maar niet uitsluitend, schoolbesturen, om ventilatiesystemen dusdanig in te stellen dat de risico's van overdracht van het Coronavirus via recirculatie van ventilatielucht worden geminimaliseerd? Zo nee, waarom niet?*

Het college is bereid haar kennis en ervaringen omtrent ventilatiesystemen te delen, maar is niet bereid de verantwoordelijkheid voor deze panden op zich te nemen. De verantwoordelijkheid voor het gebruik en functioneren van mechanische installaties ligt (privaat- en publiekrechtelijk) bij de eigenaren en schoolbesturen van die panden. Zij kunnen bij twijfel zelf externe advisering inschakelen.

4. *Welke maatregelen voorziet het college indien blijkt dat Arnhemse publieke gebouwen, waaronder schoolgebouwen en sportgebouwen, niet kunnen voldoen aan de minimale (spui)ventilatie-eisen uit het bouwbesluit of indien maatregelen als genoemd in vraag 3 niet mogelijk zijn?*

Voor het vastgoed waar de gemeente eigenaar en/of huurder/gebruiker is en welke niet voldoen aan de minimale eisen, worden per locatie specifieke afspraken gemaakt over het gebruik van het pand en/of betreffende ruimten. Waar nodig worden locaties of ruimten gesloten. Voor scholen verwijzen wij naar de beantwoording op de schriftelijke vragen Art.44 vanuit de SP d.d. 25 augustus 2020 en brief minister Slob, zaaknummer: 497661).

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlagen:

- Brief met artikel 44 vragen;
- 20200901 - Totaallijst Vastgoed met recirculatie systemen.

cc: Raadsleden en fractievolgers

Aan de leden van de raad

Datum : 25 augustus 2020
Zaaknummer : 497661
Contactpersoon : P.Ritz en B. van Loef
Telefoonnummer : 026 3774065

Onderwerp: Schriftelijke vragen art. 44 RvO over Goede ventilatie tegen corona op scholen

Geachte voorzitter en leden,

Het raadslid S. Dobbe van de fractie SP heeft ons bij brief, ingekomen 11 augustus 2020, schriftelijk vragen gesteld op grond van artikel 44 van het Reglement van Orde voor de Politieke Avond van de gemeente Arnhem 2018 over goede ventilatie tegen corona op scholen. De ingekomen vragen zijn als bijlage bij deze brief gevoegd.

Graag merken we vooraf op dat wij gedurende de coronacrisis steeds nauw contact hebben gehad met de scholen en waar mogelijk met hen hebben samengewerkt en meegedacht, bijvoorbeeld door het verstrekken van extra laptops en door het meedenken over de noodopvang voor kinderen van ouders in cruciale beroepen en kinderen uit kwetsbare gezinnen. Ook bij het heropenen van de scholen in juni is er intensief contact geweest en zijn enkele scholen door ons bezocht. Waar het gaat om de luchtkwaliteit en ventilatie, nemen scholen hun verantwoordelijkheid, maar ook daarvoor geldt dat de scholen vanuit de gemeente op advies en hulp kunnen rekenen. Aangezien het gaat om de gezondheid van schoolkinderen heeft dit zowel voor de scholen als voor ons, hoge prioriteit. Ook de GGD houdt vinger aan de pols en houdt de gemeente op de hoogte, mochten er problemen ontstaan.

1. *Het AD verwijst naar een onderzoek van de Technische Universiteit Eindhoven waaruit blijkt dat in zeker een kwart van de scholen de kwaliteit van de binnenlucht niet goed is.*
 - a. *Bij hoeveel scholen in Arnhem is de kwaliteit van de binnenlucht en ventilatie niet op orde? Kunt u dit toelichten?*

Het meest recente onderzoek naar binnenklimaat en ventilatie in Arnhemse scholen dateert uit 2014-2015. Dit onderzoek is uitgevoerd door de GGD Gelderland-Midden. In het onderzoek is naast luchtkwaliteit en ventilatiecapaciteit ook het thermisch comfort, de inrichting en de kwaliteit van de schoonmaak beoordeeld. In dit onderzoek is de ventilatiecapaciteit getoetst aan de eisen uit het bouwbesluit. De luchtkwaliteit kan worden gemeten aan de hand van het CO₂ gehalte. Als het CO₂ gehalte onder de 800 ppm is, is de luchtkwaliteit uitstekend, tussen 800 ppm en 1.400 ppm is de luchtkwaliteit goed tot redelijk, waarbij 1.400 ppm matig en tijdelijk toelaatbaar is, en boven de 1.400 ppm is de luchtkwaliteit slecht.

Uit dit GGD onderzoek is gebleken dat bij een vijftal scholen de kwaliteit van het binnenklimaat slecht was. De GGD heeft de onderzoeken gedeeld met de schoolbesturen en de gemeente Arnhem.

In verband met de huidige discussie over ventilatie en aerosolen heeft de gemeente GGD Gelderland Midden tijdens de schoolvakantie om advies gevraagd. Het advies van de GGD is de aangescherpte richtlijn van het RIVM te volgen: niet recirculeren en verse lucht van buiten naar binnen brengen en voorkom verplaatsing van lucht van persoon naar persoon. Daarbij merkt de GGD tevens op dat het verband tussen ventilatie en de verspreiding van aerosolen niet is aangetoond. Ten slotte meldt de GGD desgevraagd dat voor de zomervakantie geen sprake is geweest van cluster besmetting onder schoolgaande kinderen in Arnhem. Als vanzelfsprekend blijft de GGD het aantal besmettingen monitoren en onderhoudt zij hierover contact met de gemeente.

b. Sinds wanneer is het college op de hoogte van eventuele ondermaatse kwaliteit van binnenlucht en ventilatie in Arnhemse scholen?

Op 22 september 2015 heeft het college reeds raadvragen beantwoord over het binnenklimaat in schoolgebouwen. Het college is op 7 juni 2016 op de hoogte gebracht van het bij antwoord 1a genoemde onderzoek.

c. Wat heeft het college sindsdien ondernomen, en welke ondersteuning is geboden aan scholen om ervoor te zorgen dat de luchtkwaliteit en ventilatie in Arnhemse scholen op orde is? Graag toelichten.

Sindsdien is er bij 2 MFC' s zonwering aangebracht en zijn de installaties opnieuw ingeregeld. Bij 2 scholen is het aanwezige ventilatiesysteem aangepast en opnieuw ingeregeld.

Voor drie andere scholen is nu nieuwbouw in voorbereiding. Dus voor de 7 scholen zijn er oplossingen gerealiseerd of in zicht.

Mocht er in de regelgeving (bijvoorbeeld bouwbesluit) wijzigingen optreden ten aanzien van ventilatienormen en binnenklimaat, zullen we kijken of er nieuwe inventarisaties nodig zijn. Hierover zullen we dan te zijner tijd in overleg treden met de schoolbesturen.

2. *Deskundigen stellen in het AD dat scholen dringend de ventilatie moeten verbeteren nu het aantal coronabesmettingen oploopt. Mechanische installaties hebben een extra controle nodig om zeker te weten dat ze op volle kracht en volledig op frisse buitenlucht draaien. Als de ventilatie niet op orde is, moeten scholen zelfs minder leerlingen toelaten, stellen zij.*

a. Erkent het college dat de kwaliteit van binnenlucht en ventilatie belangrijk is om kinderen veilig naar school te kunnen laten gaan tijdens de corona epidemie? Kunt u dit toelichten?

Het college erkent dat een goed binnenklimaat van belang is voor het welbevinden van kinderen en onderwijzend personeel. Voor kwaliteit en gebruik van de ventilatie is het schoolbestuur

verantwoordelijk maar ook hier geldt dat de gemeente van harte bereid is om mee te denken als hier vragen of problemen zijn. Scholen en gemeente weten elkaar in deze crisistijd steeds goed te vinden.

b. Hoeveel Arnhemse scholen hebben met het oog op het nieuwe schooljaar en de oplopende coronabesmettingen bij mechanische installaties een extra controle uitgevoerd om zeker te weten dat ze op volle kracht en volledig op frisse buitenlucht draaien? Hoe houdt het college hier zicht op?

De verantwoordelijkheid voor het gebruik en functioneren van mechanische installaties ligt bij de schoolbesturen. Vanuit het ministerie van onderwijs is voor de zomervakantie en recent met de brief van de minister schoolbesturen gewezen op het controleren van een juiste werking van de ventilatie: niet recirculeren en naar binnen halen van verse lucht. (zie bijgevoegde brief minister Slob). De gemeente heeft de installaties in de MFC's laten controleren, deze gebouwen vallen immers onder de verantwoordelijkheid van de gemeente.

c. Ondersteunt het college het advies dat waar de ventilatie niet op orde is, scholen de ventilatie moeten verbeteren, en als deze niet op orde is er dan zelfs minder leerlingen zouden moeten worden toegelaten? Kunt u dit toelichten? Welke consequenties verbindt u hieraan?

Het college ondersteunt het advies van het ministerie aangaande gebruik en functioneren van de ventilatie in schoolgebouwen en wil de scholen indien nodig adviseren en waar mogelijk helpen. Het onderwerp wordt in elk geval geagendeerd in het overleg met de schoolbesturen.

3. *Als een school geen modern ventilatiesysteem heeft kan dit voor scholen financiële problemen opleveren, omdat het aanleggen of verbeteren van dit systeem veel geld kan kosten. Ook de VNG erkent dat dit probleem vaak voorkomt.*
- a. Hoeveel Arnhemse scholen hebben onvoldoende financiële middelen om de ventilatie goed aan te leggen? Kunt u dit toelichten?*

Omdat de verantwoordelijkheid voor gebruik en functioneren van ventilatiesystemen bij schoolbesturen ligt, heeft het college geen zicht op die gevallen waarin de benodigde middelen ontbreken om de ventilatie goed aan te leggen. In ons eerst volgend overleg met de schoolbesturen zullen we dit onderwerp agenderen.

b. Is het college bereid om samen met deze scholen zo snel als mogelijk te zoeken naar oplossingen, en de scholen daarbij waar nodig te ondersteunen? Kunt u dit toelichten?

Zoals gezegd gaan wij ervan uit dat de scholen hun verantwoordelijkheid nemen en dat zij, als er problemen zijn de gemeente om advies vragen, zoals dat steeds is gegaan tijdens deze coronacrisis.

Datum : 25 augustus 2020
Zaaknummer : 497661
Pagina : 4

4. *Is het college bereid om deze vragen voor de start van het nieuwe schooljaar te beantwoorden?*

Het college heeft reeds in de zomervakantie aandacht besteed aan dit onderwerp en de gemeente heeft ook advies gevraagd aan de GGD. De antwoorden op uw vragen bereiken u in de eerste schoolweek.

Zo niet, waarom niet, en wat zegt dit over:

- a. de beschikbare gemeentelijke capaciteit om de veiligheid op Arnhemse scholen te waarborgen wat betreft de oplopende corona-besmettingen? Graag toelichten.*
- b. de prioriteit die het college legt bij de veiligheid op scholen met het oog op de oplopende corona-besmettingen? Graag toelichten.*
- c. de informatie die het college paraat heeft over de veiligheid op Arnhemse scholen wat betreft de oplopende corona-besmettingen? Graag toelichten.*

Dit is niet van toepassing omdat de vragen tijdig worden beantwoord.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlagen:

- Brief met artikel 44 vragen
- Brief minister Slob 12 augustus 2020